

בריונות מקוונת – מחקר השוואתי

תמצית נייר עמדה

מוגש על ידי הקליניקה למשפט וטכנולוגיה, במרכז למשפט וטכנולוגיה, הפקולטה למשפטים, אוניברסיטת חיפה
נערך עבור איגוד האינטרנט הישראלי

איגוד האינטרנט
ISOC-IL הישראלי

תשרי, התשע"ו

אוקטובר, 2015

תקציר מנהלים

תופעת הבריונות המקוונת, אינה ייחודית למדינת ישראל ושותפות לבעיה זו מדינות רבות בעולם. מדובר בתופעה גלובלית. כך, למשל, בעיית האלימות המקוונת בניו-זילנד כמו במדינות אחרות בעולם, החלה להיות בעיה מהותית בשנים האחרונות. מחקר הראה כי בניו-זילנד אחוזים גבוהים של התאבדויות בקרב צעירים בגילאים 10-24, כאשר בריונות בכלל ובריונות ברשת בפרט, ככל הנראה, מהווה אף היא גורם בהתאבדויות אלה.¹ על פי מחקר אחר שפורסם בשנת 2013, נמצא כי שיעור הבריונות בבתי ספר באוסטרליה, הינו גבוה ומשפיע על כ-50% מהילדים. כמו כן, כ-15% מהילדים שהשתתפו במחקר דיווחו כי חוו בריונות ברשת.²

במדינות שנסקרו, כמו בישראל, קיימת פעילות עניפה למיגור האלימות ברשת והגברת המודעות לגלישה בטוחה, בדומה לפעילות איגוד האינטרנט הישראלי וארגונים אחרים בארץ שפעילים בתחום. על כן, בנייר העמדה להלן נסקרו פתרונות משפטיים ולבר-משפטיים לתופעת הבריונות המקוונת בשמונה מדינות בעולם: ארה"ב – מיזורי, ארה"ב – מסצ'וסטס, ניו-זילנד, אוסטרליה, הולנד, בריטניה, קנדה וגרמניה.

נקודות שעלו במחקר ההשוואתי:

- במרבית המדינות בהן חוקקו חוקים ייעודיים לבריונות מקוונת היו חוקים שנגעו רק למערכת החינוך או שעסקו בילדים ובנוער.
- מכיוון שאין עוד ניסיון רב עם מרבית מהחוקים הייעודיים, שכן רובם חוקקו אך לאחרונה, לא ניתן לקבוע בוודאות אם הם מסייעים בהורדת הבריונות המקוונת אם לאו.
- בקנדה נחקק חוק שאוסר בעיקר על הפצה של תמונות אינטימיות ללא הסכמה, דבר שנעשה בארץ זה מכבר בחוק למניעת הטרדה מינית, תשנ"ח-1998.
- בניו-זילנד נחקק לאחרונה חוק מקיף המטפל בהיבטים שונים של בריונות מקוונת – לאו דווקא בקרב צעירים. עם זאת, החוק חדש (התקבל רק ב-2.7.2015) ולא ניתן לומר אם הוא אפקטיבי ומשיג את המטרה. במקביל החוק גם תיקן חקיקה קיימת והותיר אותה על כנה. קיימת ביקורת רבה על החקיקה בניו-זילנד בעיקר מחשש לפגיעה בחופש הביטוי ולאפקט מצנן על השיח המקוון.
- ראינו כי במדינות שנחקרו ישנו שימוש בחקיקה קיימת וכי אם קיים חוק ייעודי הוא לא ייתר את הצורך בחוקים אחרים כגון החוק הפלילי או חוקים בעלי אופי פלילי כמו חוק איסור לשון הרע, עבירות של הטרדה, בילוש והתחקות אחר אדם (stalking) וכדומה.
- רוב הפעילות הלבר-משפטית במדינות השונות שנחקרו מתמקדת אף היא בקבוצת הילדים והמתבגרים (אנו מניחים לאור זאת כי זוהי הקבוצה שזוהתה כקבוצה הפגיעה ביותר ועל כן הטיפול המוצע בה הינו הרחב ביותר).

¹ Cyber Bullying Statistics New Zealand (15 Apr. 2015) available at: <http://nobullying.com/cyber-bullying-statistics-new-zealand>

² Amy Dweyr Patricia Eastal, *Cyber Bullying in Australian Schools the Question of Negligence and Liability*, 38 *Alternative* .L.J. 92 (2013)

- במרבית המדינות, בין אם בחקיקה ובין אם בארגונים לבר משפטיים – הוקם קו חם לפניות של הורים, תלמידים ומורים. בדומה מאוד לקו החם של איגוד האינטרנט הישראלי. קו חם זה אמור בד"כ לשמוע את המקרה ולתת מענה או הצעה לפתרון. בניו-זילנד קיבלו גופים שהוסמכו לטפל בתלונות על אלימות מקוונת (לאו דווקא של ילדים) אף סמכויות חקירה.
- על פי הטענה ישנן מספר תוכניות לבר-משפטיות שהוכחו כיעילות מבחינה מדעית. נראה כי יש לבחון אותן יותר לעומק.
- בחלק מהמדינות הוותיקה המסגרת הכללית לקביעת מדיניות בית ספרית בחקיקה. המדיניות עצמה נקבעה שלא בחקיקה הראשית.
- כפי שנקבע בניו-זילנד, מבלי לקבוע הליכים פורמליים או כללים לפעולה מול הגופים הפרטיים – כגון רשתות חברתיות (facebook, goole+ ועוד), נראה כי יהיה קשה להילחם בתופעה. נעיר כי לא עלתה הטענה של הקושי בהחלת הדין המקומי על חברות פרטיות בינלאומיות ולא נבחנה במסגרת החוק הניו-זילנדי. עם זאת, ייתכן שניתן יהיה לזכות גם בשיתוף פעולה עם החברות הפרטיות בתחום הבריונות המקוונת, כך שתוספנה אפשרות פשוטה לדווח על מקרי בריונות מקוונת ואפשרות להגיש בקשה להסרת התכנים הפוגעניים. בהקשר זה נעיר כי חברת גוגל פרסמה כבר הבהרה בכל הנוגע למדיניות שלה להסרת קישורים במסגרת של בעיית ה"פורנו נקמה", ויצרה טופס פניה לבקשה להסרת התמונות.³

תמצית ההמלצות לאור הממצאים

- נציע לבחון האם די בחקיקה הקיימת תוך אולי עדכונה והתאמתה לנושא הבריונות המקוונת, כפי שנעשה בחוק למניעת הטרדה מינית, תשנ"ח-1998 – ובין היתר לבחון חוקים כגון:
  - חוק איסור לשון הרע, תשכ"ה-1965
  - חוק למניעת הטרדה מאיימת, התשס"ב-2001
  - חוק הגנת הפרטיות, התשמ"א-1981
  - חוק העונשין, התשל"ז-1977 (למשל – סעיף 192 הדן באיומים, סעיף 302 שידול או סיוע להתאבדות וכו').
- נעיר כי, נראה שבמרבית מהחוקים אין צורך בעדכון שכן ניתן להחיל אותם גם על בריונות מקוונת בנוסחם הנוכחי. נציין כי השינוי יכול להיעשות גם בשינוי במדיניות התביעה הפלילית.
- אם ייבחן חקיקה של חוק ייעודי, נציע לשקול איונים אפשריים להגנה על חופש הביטוי ולהגנה על הפרטיות.
- בכל הנוגע למערכת החינוך ועל מנת לשמור על גמישות ואפשרות לשינוי לאור שינוי טכנולוגיה מומלץ לדעתנו לנקוט ברגולציה משנה כגון: חוזרי מנכ"ל של משרד החינוך.
- ייתכן שיהיה מקום לשקול מתן הגנה משפטית לאותן חברות פרטיות בינלאומיות מפני תביעות על בריונות מקוונת כתמריץ לשיתוף הפעולה שלהן, ובתנאי שיהיה להן מנגנון הודעה והסרה, בדומה למנגנון שהוצע, למשל, בזמנו בסעיף 10 להצעת חוק המסחר האלקטרוני, התשע"א-2011,⁴ או מנגנון דומה אחר, להסרת תכנים פוגעניים שמפורסמים אצלם.

³ <http://googlepublicpolicy.blogspot.co.il/2015/06/revenge-porn-and-search.html>
⁴ www.knesset.gov.il/privatelaw/data/18/3418.rtf

המדינה	המערך המשפטי לטיפול בבריונות מקוונת	המערך הלבן משפטי לטיפול בבריונות מקוונת	הערות
ארה"ב כללי	<p>☆ ישנן 22 מדינות בהן החוק כולל מפורשות התייחסות לבריונות מקוונת</p> <p>☆ ב-16 מדינות ישנה סנקציה פלילית לבריונות מקוונת ואילו ב-44 מדינות ישנה סנקציה בית-ספרית לבריונות המקוונת</p>	<p>הצעה ליצירת שותפות חינוכית לאומית בין בתי ספר, התלמידים וההורים. בדומה לתכנית למניעת שימוש בסמים (D.A.R.E) שהוכחה כיעילה.⁵</p>	<p>ביקורת על החקיקה</p> <ul style="list-style-type: none"> חשש לפגיעה בחופש הביטוי חשש לפגיעה באוטונומיה ההורית
ארה"ב מיזורי	<p>עבירות שהותאמו:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ עבירת ה-harassment⁶ ○ עבירת ה-stalking⁷ <p>החוק המקומי משנת 2006 (V.A.M.S.) 160.775) שחייב את בתי הספר ליצור מדיניות שנאבקה בבריונות בבתי הספר תוקן ב-2010 וחייב את המחוזות להתאים את המדיניות הקיימת גם לבריונות מקוונת.⁸</p>	<ul style="list-style-type: none"> פעולות הדרכה בתנועות הנוער המקומיות, כמו ה-Girl- scouts.⁹ יצירת "קו חם לבריונות ברשת של חברה פרטית, אשר עוזרת למנהלי בית ספר ומובילים חברתיים אחרים, להתמודד עם תופעות בריונות מקוונת.¹⁰ תחרויות חינוכיות נושאות פרסים, כגון תחרות ציורי פוסטרים בנושא "סייבר-בולינג".¹¹ 	
ארה"ב מסצ'וסטס	<p>בשנת 2010, הועבר החוק אשר מסדיר את מתווה תכנית "מאבק בבריונות".¹² עיקר השינוי מופיע בסעיף 5 לתיקון לחוק – שהוסיף לפרק 71 את סעיף 370. בסעיף זה הותוותה המדיניות המרכזית למלחמה בבריונות המקוונת.</p> <p>ניתן לאכוף את הבריונות המקוונת באמצעות מספר חוקים נוספים קיימים וביניהם:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Massachusetts General Laws Chapter §265 Section 43. Stalking; punishment • Massachusetts General Laws Chapter §265 Section 43A. Criminal harassment; punishment • Massachusetts General Laws Chapter §269 Section 14A. 		

⁵ D.A.R.E./i keepsafe Program Deemed Effective, D.A.R.E (Nov. 28, 2010, 6:15 PM), <http://www.dare.com/parents/effective.asp>.

⁶ Sameer Hinduja and Justin W. Patchin, *State Cyberbullying Laws: A Brief Review of State Cyberbullying Laws and Policies* available at: <http://cyberbullying.org/Bullying-and-Cyberbullying-Laws.pdf>

⁷ Peter Followill, Cyberbullying in Missouri <http://www.criminaldefenselawyer.com/resources/cyberbullying-missouri.htm> <http://www.moga.mo.gov/mostatutes/stathtml/56500002251.HTML>

⁸ Sarra Sone, Missouri schools take on cyber-bullying with new law http://www.stltoday.com/news/local/education/missouri-schools-take-on-cyber-bullying-with-new-law/article_a688e650-610f-54d8-a93e-25f1f40dd6ba.htm

⁹ Anti-Bullying, girl scouts, <https://www.girlscoutsksmo.org/programs/Pages/antibullying.aspx>

אחד ממערכי השיעורים על בריונות ובכללה בריונות מקוונת –

<https://www.girlscoutsksmo.org/programs/Documents/WhenFriendsArentFriends-Jr.pdf>

<http://www.cyberbullyhotline.com/components-cyberbully-hotline.html>

¹¹ county2013-2014 Kids Cyber-Bullying Poster Contest, St Charles <http://www.sccmo.org/gallery.aspx?AID=2>

¹² <https://malegislature.gov/Laws/SessionLaws/Acts/2010/Chapter92>

המדינה	המערך המשפטי לטיפול בבירונות מקוונת	המערך הלבן משפטי לטיפול בבירונות מקוונת	הערות
	Annoying telephone calls and electronic communication ¹³		
ניו זילנד	ב-2015 התקבל בניו זילנד חוק האוסר על תקשורת דיגיטלית פוגענית (Harmful Digital Communications Act). ¹⁴ מטרת החוק למגר את תופעת בריונות הרשת (cyberbullying) ההולכת וגוברת ולתת לקורבנות כלים יעילים ומהירים לתיקון המצב. ¹⁵ שימוש בחוקים קיימים – למשל: החוק הפלילי העוסק בשידול להתאבדות שהותאם לבריונות מקוונת. ¹⁶	<ul style="list-style-type: none"> • ארגון NetSafe. לארגון ישנם קשרים עם גופים רבים וביניהם עם: משרד החינוך לרבות בתי הספר; המשטרה; גופי התקשורת וגופים מרכזיים ברשת כמו גוגל ופייסבוק.¹⁷ 	<p>ביקורת על התקיקה</p> <ul style="list-style-type: none"> • פגיעה בחופש הביטוי • סכנה למדרון חלקלק בתביעות על זוטי דברים • ניתן היה לתקן חקיקה קיימת ואין צורך בחוק נפרד.¹⁸
אוסטרליה	בשנת 2015, נחקק החוק להגברת וחזוק השמירה על בטחון הילדים ברשת (Enhancing Online Safety for Children Act 2015), ¹⁹ שמכוחו הוקם משרד הנציב לשמירה על בטיחותם המקוונת של ילדים. ²⁰ חוקים קיימים שניתן להיעזר בהם במשפט הפדרלי ובמשפט של כל מחוז ומחוז: חוקים על הטרדות, איומים, מטרידנים (סטוקרים) וכדומה. ²¹	<ul style="list-style-type: none"> • יוזמת eSmart, למשל, שהוקמה על ידי קרן אלאנה ומדליין The Alannah and Madeline Foundation, עושה שימוש בשיטה של שינוי הגישה התרבותית לשיפור הבטיחות המקוונת ולהפחתת בריונות מקוונת.²² 	
הולנד ²³	חוק חדש שנכנס לתוקף ב-1 באוגוסט 2015. החוק	<ul style="list-style-type: none"> • Pestweb.nl – אתר בו יכולים ילדים 	<p>ביקורת על התקיקה</p>

¹³ <http://www.stopbullying.gov/laws/massachusetts.html>

¹⁴ (2015) Radio New Zealand, Media freedom fears under new cyberbullying law

¹⁵ [http://www.radionz.co.nz/national/programmes/mediawatch/audio/201760997/media-freedom-fears-under-new-cyberbullying-Nicholas Jones, Controversial Cyberbullying Law Passes](http://www.radionz.co.nz/national/programmes/mediawatch/audio/201760997/media-freedom-fears-under-new-cyberbullying-Nicholas%20Jones,%20Controversial%20Cyberbullying%20Law%20Passes), nzherald.co.nz (30 Jun, 2015) available at: . law

¹⁶ http://www.nzherald.co.nz/nz/news/article.cfm?c_id=1&objectid=11473545

¹⁷ מידע לגבי הצעת החוק, פרלמנט ניו זילנד (2015)

¹⁸ http://www.parliament.nz/en-nz/pb/legislation/bills/00DBHOH_BILL12843_1/harmful-digital-communications-bill

¹⁹ סעי' 30 לחוק בניו זילנד.

²⁰ Grant Hammond, Press Release: Combatting Cyber-Bullying: A Toolkit For Schools (15 Aug. 2015) available at:

²¹ http://www.lawcom.govt.nz/sites/default/files/mediaReleaseAttachments/press_release-cyberbullying_toolkit.pdf

²² (2015) Radio New Zealand, Media freedom fears under new cyberbullying law

²³ [http://www.radionz.co.nz/national/programmes/mediawatch/audio/201760997/media-freedom-fears-under-new-cyberbullying-Nicholas Jones, Controversial Cyberbullying Law Passes](http://www.radionz.co.nz/national/programmes/mediawatch/audio/201760997/media-freedom-fears-under-new-cyberbullying-Nicholas%20Jones,%20Controversial%20Cyberbullying%20Law%20Passes), nzherald.co.nz (30 Jun, 2015) available at: . law

²⁴ http://www.nzherald.co.nz/nz/news/article.cfm?c_id=1&objectid=11473545

²⁵ Enhancing Online Safety for Children Act (2015) <https://www.comlaw.gov.au/Details/C2015A00024/Html/Text>

²⁶ Article 53, Enhancing Online Safety for Children Act (2015) <https://www.esafety.gov.au>

²⁷ <https://www.esafety.gov.au/about-the-office/legislation>

²⁸ <http://esmart.org.au/our-story>

²⁹ מכיוון שכל המידע על הולנד בתחום הינו בשפה ההולנדית, שאינה נגישה לנו, פנינו לפרופ' סימון ון דר הוף מהמרכז למשפט וטכנולוגיות דיגיטליות באוניברסיטת ליידן בהולנד (Professor Simone van der Hof, Center for Law and Digital Technologies, Leiden University) שהוקר את התחום ושהסכים לכתוב לנו על הנעשה בהולנד.

המדינה	המערך המשפטי לטיפול בבריונות מקוונת	המערך הלבן משפטי לטיפול בבריונות מקוונת	הערות
	מטיל אחריות רבה יותר על בתי ספר להתמודד עם תופעת הבריונות המקוונת. ניתן לאמץ רק תוכניות לטיפול בבריונות המקוונת שהוכחו מדעית כיעילות.	<ul style="list-style-type: none"> לדבר על כך שהיו קורבנות לאלימות וכן יכולים הורים, ילדים ומורים לקבל עצה בנוגע לבריונות. 'Meldknop' – כפתור שניתן להתקינו בתוך דפדפנים ומשמש כדרך מהירה לדיווח על בעיות כמו בריונות שמתרחשות באינטרנט.²⁴ 	<ul style="list-style-type: none"> החוק לא משנה דבר אלא רק מעלה את כמות הבריוקרטיה החוק לא מבחין בין אלימות לאלימות מקוונת מעט מאוד תוכניות הוכחו מדעית כיעילות יש לשלב את בית הספר במערך כולל גם של הורים ומסגרות אחרות בהם ילדים נמצאים כמו צופים, מועדוני ספורט וכו'. יש ליצור פרוצדורה של הודעה והסרה נגישה ושקופה יותר להורים ולילדים ואולי אף יש ליצור תקן מסויים לכך ולדרוש מהחברות לעמוד בו.
<u>בריטניה</u>	<p>אין חוק ייעודי ניתן לאכוף את הבריונות המקוונת באמצעות מספר חוקים קיימים וביניהם:</p> <ul style="list-style-type: none"> Protection from Harassment Act (1997) Malicious Communications Act (1988) Communications Act (2003) Obscene Publications Act (1959) Computer Misuse Act (1990).²⁵ 	<ul style="list-style-type: none"> The Cybersmile Foundation הינו ארגון ללא מטרת רווח אשר שם לו למטרה לקדם את החינוך ולמנוע את תופעת בריונות הרשת ברחבי בריטניה והעולם.²⁶ BullyingUK ארגון הוקם כחלק מהארגון Family lives ומטרתו היא לסייע להורים להתמודד עם שינויים ותהיות בנושאים משפחתיים על ידי עזרה מקצועית ובלתי שיפוטית.²⁷ NSPCC - הארגון אינו עוסק אך ורק בבריונות מקוונת, אולם הוא בין השאר, מעביר הדרכות לבתי ספר בנושא התמודדות עם חרמות או התעללויות בילדים שיכולים לנבוע גם מבריונות רשת ומייעץ להם כיצד לסייע לילדים אשר חוו מקרה שכזה.²⁸ 	<p><u>ביקורת על העדר חקיקה ייעודית</u></p> <p>על פי מחקרים אחרונים בריונות מקוונת נפוצה מאד בקרב ילדים בבריטניה, על כן, יש מי שקורא ליצירת חוק ייעודי לבריונות מקוונת.²⁹</p>

²⁴ <http://www.meldknop.nl/>

²⁵ מתוך האתר הרשמי של משטרת מחוז קנט <http://www.kent.police.uk/advice/personal/internet/cyberbullying.html>

²⁶ <https://www.cybersmile.org/>

²⁷ <http://www.bullying.co.uk/cyberbullying>

²⁸ <http://www.nspcc.org.uk/preventing-abuse/child-abuse-and-> בריונות מקוונת - העוסק בריונות מקוונת - <http://www.nspcc.org.uk/neglect/bullying-and-cyberbullying> בייחוד ראו את העמוד העוסק בריונות מקוונת - <http://www.nspcc.org.uk/neglect/bullying-and-cyberbullying>

²⁹ אתר אינטרנט: <http://nobullying.com/anti-cyber-bullying-legislative-matters-in-the-uk>

המדינה	המערך המשפטי לטיפול בבריונות מקוונת	המערך הלבן משפטי לטיפול בבריונות מקוונת	הערות
קנדה	<p>בשנת 2013, חוקק חוק "Cyber Safety Act", במחוז נובה-סקוטיה שבקנדה.³⁰ החוק עצמו תיקן בעקיפין גם חוקים אחרים וביניהם ה- Education Act.³¹</p> <p>ב-10.3.15 נכנס בקנדה חוק חדש לתוקף, Protecting Canadians from Online Crime Act³² (Bill C-13) האוסר בעיקר על הפצה של תמונות אינטימיות ללא הסכמה.</p> <p>בנוסף ניתן לפנות לדין הפלילי הכללי:³³</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ הטרדה פלילית ○ השמעת איומים ○ הפחדה ○ שימוש לא מורשה במחשב ○ הונאת זהות ○ סחיטה ○ הודעות כוזבות, שיחות טלפון מגוונות או הטרדה ○ שידול להתאבדות ○ הסתה לשנאה ○ פורנוגרפיה של ילדים ○ השמצה 	<p>STOP A BULLY - ארגון צדקה קנדי שפיתח תוכנית כנגד בריונות בשנת 2009, במסגרתה יכול לפנות כל תלמיד שהיה קורבן לבריונות או היה עד לה לגורמים רשמיים בבית הספר.³⁴</p> <p>האתר הרשמי של הממשל בקנדה – מציע הסברים וחומרים שונים על התופעה של הבריונות המקוונת והדרכים להתמודדות איתה. האתר מציע מידע גם לנוער וגם להורים.³⁵</p>	<p>ביקורת על החקיקה</p> <ul style="list-style-type: none"> • החוק העניק סמכויות למשטרה לעקוב אחר אנשים במקום לטפל נקודתית רק בתופעת הבריונות. כך, החוק עלול לפגוע בפרטיות. • החוק מטפל רק בפן אחד של הבריונות המקוונת.
גרמניה	<p>אין חוק ייעודי המינוח המקובל לבריונות מקוונת בגרמניה הוא Cyber-mobbing.</p> <p>ניתן לאכוף את הבריונות בעיקר באמצעות הקוד הפלילי בעבירות, כגון: הטרדה או איום. כך, גם ניתן לפנות לחוק הגנת הפרטיות הגרמני</p>	<ul style="list-style-type: none"> • תכנית הדרכה לבתי ספר "Fairplayer.manual". התכנית נבחנה מדעית ועל פי הטענה הוגדרה כהצלחה.³⁶ • תכנית נוספת שמוצעת לטיפול בתופעה מבוססת על מחקר. התוכנית מתמקדת בתלמידי חטיבת הביניים כאשר הרעיון הוא ללמד ולפקח על המורים בסביבה זו. על פי הטענה המחקר הוכיח כי תוכנית זו 	

³⁰ Melanie Patten Cyberbullying law inspired by Rehtaeh Parsons takes effect in N.S. C.T.V. News (7 Aug. 2013)

<http://www.ctvnews.ca/canada/cyberbullying-law-inspired-by-rehtaeh-parsons-takes-effect-in-n-s-1.1401106>

³¹ ראו ס' 25 לחוק 2013 Cyber Safety Act.

³² http://www.parl.gc.ca/content/hoc/Bills/412/Government/C-13/C-13_4/C-13_4.PDF

³³ What are the potential legal consequences of cyberbullying? <http://www.getcybersafe.gc.ca/cnt/cbrllng/prmts/lgl-cnsqncs-en.aspx>

³⁴ <http://www.stopabully.ca/program-statistics.html> ראו לסטטיסטיקות השונות

³⁵ <http://www.pensezcybersecurite.gc.ca/cnt/cbrllng/index-en.aspx>

³⁶ Heike Dele Bull, Martin Schultze, and Herbert Scheithauer, *School-based Prevention of Bullying and Relational Aggression: The fairplayer.manual*, 3 EJDS 312, 315 (2009)

המדינה	המערך המשפטי לטיפול בברינות מקוונת	המערך הלבן משפטי לטיפול בברינות מקוונת	הערות
		<p>אם תיושם תביא להפחתת שיעור הברינות המקוונת בקרב התלמידים.³⁷</p> <ul style="list-style-type: none"> בשנת 2007 חברות התקשורת הסלולרית חתמו בהתנדבות על מסמך מדיניות הצהרתית שנועדה להבטיח את ביטחון גלישת הנערים והנערות ברשת האינטרנט (Protection of Minors in Mobile Communications, Voluntary Commitment by Mobile Communications Providers). ההתחייבות הזו הינה חלק מתוכנית רחבה יותר באיחוד האירופאי להגנה על ילדים ומתבגרים בתקשורת ניידת (European Union Framework for Safer Mobile Use by Younger Teenagers and Children).³⁸ 	

תודות:

- תודתנו נתונה למספר מרצים העוסקים בתחום ברחבי העולם שניאותו לסייע לנו במחקר ולהפנות אותנו ליוזמות ולרגולציה בתחום בארצם:
  - קנדה:** Professor Michael A. Geist, Canada Research Chair in Internet and E-commerce Law, University of Ottawa
  - גרמניה:** Dr. Claudia Lampert, Hans-Bredow-Institut für Medienforschung
  - הולנד:** Dr. Lucie Guibault, IVIR; Professor Simone van der Hof, Center for Law and Digital Technologies, Leiden University
  - ניו-זילנד:** Prof. Susy Frankel, Victoria University of Wellington
  - אוסטרליה:** Dr Rebecca Giblin, Monash University
- כן תודתנו נתונה לסטודנטים בקליניקה למשפט וטכנולוגיה, במרכז למשפט וטכנולוגיה, הפקולטה למשפטים, אוניברסיטת חיפה, שסייעו בהכנת נייר העמדה והטבלה:
  - אודי אברם, ארטיום גורליק, שיר הברפלד, יעל קרן, ענבר סיסו-לפבר ודפנה צייטלין.

לפרטים נוספים אודות המחקר והפעילות המבוצעת בתחום בישראל:
המרכז לאינטרנט בטוח 03-9700911, safe@isoc.org.il

³⁷ Ralf Wölfer & Anja Schultze-Krumbholz, *Prevention 2.0: Targeting Cyberbullying @ School*, 15 Prev Sci. 882, 879 (2014)

³⁸ Germany, Grid <http://www.fosigrid.org/europe/germany>